

เมื่อนุชยกิดแทนสัตว์: กอริลลา ‘บัวน้อย’ กลางกรุง

จากกระแสข่าววันที่ 21 ตุลาคม 2565 ที่แพร่หลายในสื่อออนไลน์เกี่ยวกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีแผนจะทำโครงการพา “บัวน้อย” กอริลลาที่อยู่ในสวนสัตว์พาด้ากลับไปยังแผ่นดินเกิดและให้เจอกับเพื่อนร่วมสายพันธุ์ที่ประเทศเยอรมันก่อนตาย โดยทางกระทรวงฯ อ้างว่าได้มีการพูดคุยเจรจากับทางสวนสัตว์พาด้าและได้ราคาขายที่ 30 ล้านบาท¹ ที่ในเวลาต่อมา ทางสวนสัตว์พาด้าได้ออกมาปฏิเสธว่าการซื้อขายบัวน้อยว่าทางสวนสัตว์ไม่เคยเจรจาซื้อขายบัวน้อยกับผู้ใดและหน่วยงานใดและทางสวนสัตว์ยังปฏิเสธการเคลื่อนย้ายบัวน้อยอีกด้วย²

กระแสการเคลื่อนย้ายบัวน้อยไม่ได้เพิ่งจะเกิดขึ้นในช่วงปี 2565 เท่านั้น ที่ผ่านมากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การสวนสัตว์ ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับสภาพชีวิตและความเป็นอยู่จากภาคประชาชน เช่น แคมเปญ “หาบ้านหลังใหม่ให้บัวน้อย กอริลลาบนสวนสัตว์ลอยฟ้า”³ และโครงการ “Free the Wild”⁴ เป็นต้น

กระแสการพูดถึงบัวน้อยในช่วงสิบปีที่ผ่านมาล้วนพูดถึงประเด็นคุณภาพชีวิต และสิทธิสัตว์ (Animal rights) ภายในสวนสัตว์พาด้าที่ บทความนี้จึงนำเสนอให้เห็นถึงปัญหาของ Anthropomorphism หรือ มานุษยรูปนิยมที่ปรากฏอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าว

Anthropomorphism / มานุษยรูปนิยม

Anthropomorph มีรากฐานมาจากคำว่า “Anthropos” ในภาษากรีกที่แปลว่า “human” หรือมนุษย์ และคำว่า “morphe” สำหรับคำว่า “shape” หรือ “form” ที่แปลว่า

¹ ทส.ช็อก!! ช่วยบัวน้อย กลับไปตายบ้านเกิด พาด้า บอกขาย 30 ล้าน. (2565). มติชน. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_3630451.

² สวนสัตว์พาด้า. (2565, 21 ตุลาคม). คำแถลงการณ์จากสวนสัตว์พาด้า กรณีข่าวการขายบัวน้อยในราคา 30 ล้าน. Facebook. จาก <https://www.facebook.com/1550060755234700/posts/pfbid02ShsKxQ3nBpVU24c3PMdcTRsbKYY9jsfQRgRycfXaPvgY7eg4GqmRkKrv1Hx6YuPW1/>.

³ คืบความสุขกอริลลา ‘บัวน้อย’ ปิด - ไม่ปิด? สวนสัตว์ลอยฟ้า. (2557, 25 กันยายน). ผู้จัดการออนไลน์.

⁴ Rebecca Ratcliffe. (2020). Cher turns attention to mall gorilla after freeing ‘world’s loneliest elephant’. The Guardian. Retrieved Oct 31, 2022 , from <https://www.theguardian.com/world/2020/dec/11/cher-mall-gorilla-world-loneliest-elephant-bua-noi-bangkok>.

รูปร่างลักษณะ⁵ มานุษยรูปนิยม (Anthropomorphism) เป็นการระบุลักษณะของมนุษย์หรือความเป็นมนุษย์ให้กับสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ การที่มนุษย์กำหนดเจตจำนงและอารมณ์ (intentions & emotions) ให้กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์มีการตีความว่า การระบุความเป็นมนุษย์ให้กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์จะช่วยให้สร้างความรู้สึกคุ้นเคยกับสิ่งนั้นมากขึ้นจนสามารถอธิบายหรือคาดการณ์ได้⁶ แนวคิดเรื่อง Anthropomorphism ในมิติความหมายที่ระบุเอาลักษณะของมนุษย์เข้าไปผนวกกับวัตถุ สัตว์ และสิ่งอื่น ๆ ถูกระบุว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ การระบุลักษณะของมนุษย์ให้กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ช่วยให้ผู้บริโภคสร้างความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะของมนุษย์ (Anthropomorphism products) กับตัวเอง⁷

อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญรู้สึกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับกรณีของบัวน้อยแตกต่างไปจากนิยามที่ใช้ในด้านการท่องเที่ยวและบริการที่กล่าวไปข้างต้น กรณีที่จะกล่าวต่อไปนี้มีลักษณะของการเอาคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ไปใช้กับบัวน้อยในลักษณะของการที่มนุษย์คิดแทนสิ่งอื่นด้วยหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติแบบเดียวกับที่ใช้กับมนุษย์หรือที่ตนเองรู้สึก ดังนั้น Anthropomorphism ณ ที่นี้จึงควรเป็นคำว่า มานุษยลักษณะนิยม ที่หมายถึงการเอาลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่อาจเป็นได้ทั้งอารมณ์ ความรู้สึก ผัสสะ เข้าไปใช้กับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ (ในที่นี้คือบัวน้อย) ดูจะเป็นการเหมาะสมกว่านั่นเอง

มานุษยลักษณะกับการเคลื่อนไหวประเด็นเรื่องสิทธิสัตว์

การเอาความเป็นมนุษย์ไปใช้กับสิ่งมีชีวิตอื่นโดยเฉพาะสัตว์ เป็นรากฐานสำคัญของกลุ่มนักเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิสัตว์ (animal rights) ที่มองสัตว์แตกต่างจากวิธีการมองแบบทุนที่มองว่าสัตว์เป็นสินทรัพย์ พื้นฐานของอุดมการณ์เกี่ยวกับสิทธิสัตว์มองว่าสัตว์เท่าเทียมกับมนุษย์ กลุ่มที่มีแนวคิดเรื่องสิทธิสัตว์แบบสุดโต่งอาจพูดไปถึงเรื่องอารมณ์ของสัตว์ และมีความคิดเกี่ยวกับ

⁵ Fink, J. (2012, October). Anthropomorphism and human likeness in the design of robots and human-robot interaction. In International conference on social robotics. pp. 199 – 200.

⁶ Epley, N., Waytz, A., & Cacioppo, J. T. (2007). On seeing human: a three-factor theory of anthropomorphism. *Psychological review*, 114(4), 864.

⁷ Ding, A., Lee, R. H., Legendre, T. S., & Madera, J. (2022). Anthropomorphism in hospitality and tourism: A systematic review and agenda for future research pp. 404 – 405.

การครอบครองสัตว์ว่าเป็นการมองสัตว์ว่าเป็นทาส (enslavement) ที่พุดตั้งแต่สัตว์เลี้ยงในบ้าน ไปจนถึงสัตว์เลี้ยงในท้องทดลองและฟาร์มปศุสัตว์⁸

สำหรับกรณีของบัวน้อย กอริลลาที่อยู่ในสวนสัตว์พาต้า กรุงเทพฯ ที่มักตกเป็นข่าวเกี่ยวกับ ประเด็นคุณภาพชีวิตและการดูแลสัตว์ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบัวน้อยและสัตว์ตัวอื่น ๆ ภายใน สวนสัตว์ จะพบว่า บ่อยครั้งที่มีการพุดถึงบัวน้อย มักจะมีการนำเอาคุณลักษณะบางอย่างของ มนุษย์หรือสังคมมนุษย์ไปใช้เพื่ออธิบายหรือเรียกร้องความชอบธรรมและสิทธิให้กับบัวน้อย เช่น

“ในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิตบัวน้อยอยากให้บัวน้อยได้เห็น ได้สัมผัสกับสายพันธุ์ ญาติพี่น้องเพื่อนฝูง และแผ่นดินเกิด ที่ประเทศเยอรมัน ย่อมดีกว่าตายไปอย่างโดดเดี่ยวใน กรงตัวเดียวอย่างแน่นอน”⁹

“บัวน้อยยังคงถูกขังอยู่ในกรงเหล็กบนยอดตึกเก่าคร่ำคร่ามานานเกือบ 30 ปี ไม่ได้ เห็นเดือนเห็นตะวันเห็นต้นไม้ตามธรรมชาติของสัตว์”¹⁰

จากตัวอย่างด้านบนที่ผู้เรียกร้องพุดถึงบัวน้อยเกี่ยวกับประเด็นเรียกร้องให้มีการเคลื่อนย้าย ที่อยู่อาศัย แสดงให้เห็นถึงการนำเอาแนวคิดมานุษยรูปไปใช้เพื่อเรียกร้องสิทธิให้กับสัตว์ คำ กล่าวถึงสภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของบัวน้อยในลักษณะที่กอริลลาที่มีอารมณ์และ ความรู้สึกแบบเดียวกับมนุษย์ มีความต้องการพบเจอและอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมสายพันธุ์ ความโดด เดี่ยว ความเป็นบ้านปัจจุบันและบ้านเกิดที่จากมา รวมไปถึงธรรมชาติสากลของสิ่งมีชีวิตหนึ่งใน จานะสัตว์ (ป่า) ชัดเจนว่าข้อความดังกล่าวเป็นการพุดถึงหรือพุดแทนบัวน้อยอย่างชัดเจน

ทั้งนี้ในความเป็นจริง การนำบัวน้อย ลิงกอริลลาที่ถูกเลี้ยงในระบบปิดมาแทบจะตลอดทั้ง ชีวิตออกมาเผชิญกับสภาพแวดล้อมภายนอกอาจนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงถึงชีวิตของบัวน้อยได้ เดิม ที่กอริลลาเป็นสัตว์สายพันธุ์ต่างถิ่นที่ถูกนำเข้า (ซื้อ) มายังประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเขตร้อนชื้น การซื้อขายกอริลลาในวงการสวนสัตว์ก่อนที่นานาประเทศจะเข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยการค้า ระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) ไม่ได้เกิดขึ้นแค่กับประเทศไทย

⁸ Anthropomorphism is the greatest threat to animal welfare. (n.d.). *Protect The Harvest*. Retrieved Oct 31, 2022, from <https://protecttheharvest.com/what-you-need-to-know/anthropomorphism-is-the-greatest-threat-to-animal-welfare/>.

⁹ ทส.ช็อก!! ช่วยบัวน้อย กลับไปตายบ้านเกิด พาต้า บอกขาย 30 ล้าน. (2565). มติชน.

¹⁰ ย้อนรอย ‘บัวน้อย’ กอริลลาตัวสุดท้ายเมืองไทย กับดราม่า ‘เงิน 30 ล้าน’ แลก ‘ความผูกพัน’. (2565, 23 ตุลาคม). เดลินิวส์.

เท่านั้น ในอดีตสวนสัตว์ในประเทศสิงคโปร์ก็เคยมีการนำกอริลลามาลีเลี้ยงเช่นเดียวกันกับในประเทศไทย

กอริลลากับการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมแบบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2523 ประเทศสิงคโปร์ซื้อกอริลลาเพศผู้จำนวน 4 ตัว จากยุโรป และเลี้ยงในที่โล่งแจ้ง (outdoor) หลังจากนั้นกอริลลาทั้ง 4 ตัว ก็ตายด้วยโรคระบบประสาท เมื่อนำร่างกอริลลาไปชันสูตรพบว่ากอริลลาทั้ง 4 ตัว ตายด้วยโรคระบบประสาทที่ปนเปื้อนจากดินชื่อว่า เมลิออยโดซิส (melioidosis) โรคดังกล่าวเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* ซึ่งพบได้ทั้งในดินและน้ำและถือเป็นโรคประจำถิ่นประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตอนเหนือของทวีปออสเตรเลีย การติดเชื้อโดยทั่วไปเกิดจากการสูดดม การกลืน หรือการมีบาดแผลที่ผิวหนังไปสัมผัสกับดิน ฝุ่นละออง หรือน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อแบคทีเรียดังกล่าว¹¹

หลังจากที่ได้เรียนรู้สาเหตุและความผิดพลาด ลิบปีต่อมาสวนสัตว์สิงคโปร์ก็นำเข้ากอริลลาอีกครั้ง โดยนำเพศผู้ 2 ตัว จากประเทศเนเธอร์แลนด์และเลี้ยงในพื้นที่ปิดโดยไม่ให้มีการสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง¹² เพื่อป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรีย อย่างไรก็ตามไม่กี่เดือนหลังจากนั้น กอริลลาตัวหนึ่งก็ตายจากการติดเชื้อเมลิออยโดซิสเหมือนเดิม จากรายงานการตายของกอริลลาพบว่าเกิดจากเศษดินที่ถูกพัดเข้ามาทางช่องระบายอากาศ สวนสัตว์สิงคโปร์จึงรับนำกอริลลาที่เหลืออีกหนึ่งตัว ส่งกลับไปยังเนเธอร์แลนด์พร้อมอภัยภูชีวะนะโดยทันที¹³ เพื่อไม่ให้กอริลลาตัวสุดท้ายตายด้วยโรคพื้นถิ่นเหมือนกับทุกตัวที่ผ่านมา

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการเลี้ยงกอริลลาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จำเป็นจะต้องให้กอริลลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ปิดและเข้มงวดกับสภาพแวดล้อมแบบปลอดภัย โดยเฉพาะเชื้อที่เป็นพาหะให้เกิดโรคเมลิออยโดซิส แรกเริ่มเดิมทีกอริลลาไม่ใช่สัตว์พื้นถิ่น แต่ถูกนำเข้ามาเลี้ยงจากการขนส่งระหว่างประเทศ จากกรณีของสวนสัตว์สิงคโปร์จึงแน่ชัดแล้วว่า กอริลลาไม่สามารถอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมแบบเปิดในประเทศไทยและพื้นที่อื่นในภูมิภาคนี้ได้ เนื่องจากกอริลลาไม่สามารถปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันจากโรคระบบประสาทพื้นถิ่นนี้ได้

¹¹ Sim, S. H., Ong, C. E. L., Gan, Y. H., Wang, D., Koh, V. W. H., Tan, Y. K., ... & Tan, G. G. Y. (2018). Melioidosis in Singapore: clinical, veterinary, and environmental perspectives. *Tropical Medicine and Infectious Disease*. p. 2.

¹² Why Are There No Gorillas in Singapore Zoo?. (n.d.) ExplorerSG. Retrieved Oct 31, 2022, from <https://explorersg.com/explorersingapore/why-no-gorillas-singapore-zoo/>.

¹³ Josiah Neo. 10 Secret Facts Of Singapore With "Today I Learnt" Potential Even For Longtime Residents. (2021, 03 February). TheSmartLocal. Retrieved Oct 31, 2022, from <https://thesmartlocal.com/read/singapore-secret-facts/>.

สวนสัตว์พาต้าในการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกอริลลาในฐานะที่เป็นสัตว์ต่างถิ่นที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ การเลี้ยงดูหรือดูแลกอริลลาจึงเป็นเรื่องของการใส่ใจดูแลชีวิตหลากหลายพันธุ์ (Multispecies Care) ที่ไม่ได้คำนึงถึงแค่ชีวิตของกอริลลาเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยสิ่งมีชีวิตอื่น (Burkholderia pseudomallei และมนุษย์) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย¹⁴ ชีวิตของกอริลลาที่อาศัยอยู่ในสวนสัตว์นี้จึงต้องพึ่งพามนุษย์ในฐานะที่มนุษย์ช่วยป้องกันอันตรายจากภายนอกเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ การดำรงอยู่ของบัวน้อยในปัจจุบันจึงเป็นความสำเร็จของสวนสัตว์พาต้าที่เข้าใจความอ่อนไหวของกอริลลาต่อสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งในด้านอาหาร ระบบสุขภาพ การฆ่าเชื้อก่อนเข้าไปในพื้นที่เลี้ยงสัตว์ การออกแบบที่อยู่อาศัย ห้องกระจกที่เป็นเส้นแบ่งระหว่างภายในกับภายนอก ตลอดจนทำเลที่ตั้งบนดาดฟ้าตึกที่อาจมีส่วนช่วยลดการสัมผัสกับฝุ่นละอองหรือเศษดินจากภายนอก

วิธีคิดแบบ Anthropomorphism ของผู้คนภายนอกที่ออกมาเรียกรังสีทิให้กับบัวน้อย ทำให้มุมมองด้านการจัดการสภาพแวดล้อมของบัวน้อยถูกมองในฐานะเดียวกันกับการจัดการสภาพแวดล้อมของมนุษย์ที่มนุษย์มีความต้องการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการต่าง ๆ โดยที่มองข้ามความแตกต่างเชิงพื้นที่คือการเป็นสายพันธุ์ที่ถูกนำเข้ามาจากสภาพแวดล้อมหนึ่งและต้องอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมใหม่ สถานะของบัวน้อยจึงเป็นสัตว์สายพันธุ์ต่างถิ่นที่ไม่ได้มีภูมิคุ้มกันกับโรคระบาดและสภาพแวดล้อมแบบใหม่ซึ่งก็คือประเทศไทยหรือประเทศสิงคโปร์ และความแตกต่างทางสายพันธุ์ที่มนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่นมีความต้องการที่แตกต่างกันในการดำรงชีวิต ในอีกด้านหนึ่งทางสวนสัตว์พาต้าก็มีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบัวน้อย การปฏิเสธการเคลื่อนย้าย ความละเอียดอ่อนในการเลี้ยงกอริลลาในฐานะสัตว์ต่างถิ่น ทางสวนสัตว์พาต้ายืนยันย้ำว่าที่ผ่านมาไม่เคยมีบุคคลหรือหน่วยงานใดเข้ามาศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากสถานที่จริง ๆ ก่อนที่จะนำเสนอโครงการต่าง ๆ

“ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีผู้หนึ่งผู้ใด หรือหน่วยงานใดที่สนใจติดต่อเข้ามาเพื่อใช้เวลาศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากในสถานที่และตัวตนที่แท้จริงของบัวน้อย โดยเฉพาะผู้ที่ให้สัมภาษณ์ หรือตลอดจนผู้ที่คิดจัดตั้งโครงการใด ๆ เกี่ยวกับบัวน้อยนั้น ก็ยังไม่มีเคยมีผู้หนึ่งผู้ใด เข้ามาศึกษาใช้เวลาในสถานที่แห่งนี้ ถึงความเป็นไปได้ในโครงการของตนเองก่อนการนำเสนอ ซึ่งถือเป็นการละเอียดย่อนเป็นอย่างมากสำหรับการเลี้ยงกอริลลาให้อยู่รอดภายในสวนสัตว์”

¹⁴ ชัชชล อัจฉนาภิตติ. (2565, 29 กรกฎาคม). มานุษยวิทยาและการใส่ใจดูแลชีวิตหลากหลายพันธุ์ Anthropology and Multispecies Care. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

“ในอายุขัยเช่นนี้ บัวน้อย ลิงกอริลล่าค่าตัวสุดท้ายของประเทศไทย สามารถตาย
จากเราไปได้ทุกเมื่อ”¹⁵

คำแถลงการณ์ของสวนสัตว์พาต้าจึงเสมือนเป็นการโต้แย้งวิธีการคิดแทนสัตว์อื่น ที่ผู้คนมุ่งสนใจแต่คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ในตัวบัวน้อยจนหลงลืม มองข้ามความเป็นบัวน้อยที่ไม่ใช่ในระดับสายพันธุ์ (species) แต่เป็นตัวตน (personification) เช่น อายุขัยของบัวน้อยที่คนทุกผู้ทุกกลุ่มรับรู้ว่าเป็นบัวน้อยปัจจุบันอยู่ในช่วงวัยชราซึ่งยังมีความเสี่ยงต่อโรคติดต่อมากขึ้นไปอีก ความเสี่ยงจากการขนย้ายบัวน้อยออก ความเครียดจากการเปลี่ยนสถานที่อยู่อาศัยเดิมที่กลายเป็นความคุ้นชินของบัวน้อยไปแล้วไปยังสถานที่ใหม่ที่มันไม่คุ้นชิน บัวน้อยในฐานะสิ่งมีชีวิตหนึ่งก็มีความจำเป็นจะต้องใช้เวลาปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และการปรับตัวเข้ากับมนุษย์ผู้ดูแลหรือผู้ที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูด้วย เมื่อมีการย้ายสถานที่เกิดขึ้นจริงแล้วสถานที่รับเลี้ยงแห่งใหม่ยังจะจ้างพนักงานคนเดิมเพื่อให้บัวน้อยรู้สึกคุ้นชินกับมนุษย์คนเดิมอยู่หรือไม่? ซึ่งดูเหมือนว่าที่ผ่านมามีการคิดถึงและพยายามแก้ไขปัญหาให้บัวน้อยดูจะเน้นไปที่สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ที่หลาย ๆ คนมองว่าที่อยู่ปัจจุบันของบัวน้อยนั้นถือว่าอยู่ผิดที่ผิดทางและผิดธรรมชาติอีกทั้งยังมีความชำรุดทรุดโทรมของสถานที่? มากกว่าเงื่อนไขสุขภาพ อารมณ์ของบัวน้อยที่คุ้นชินกับสถานที่ปัจจุบัน

แนวคิดเรื่อง Anthropomorphism ทำให้เราเห็นกระบวนการคิดแทนและเปลี่ยนบัวน้อยให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณสมบัติและอารมณ์บางประการเหมือนมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันลักษณะของมนุษย์ที่ถูกนำไปปรับใช้กับบัวน้อยก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไป ดังเช่น 2 ย่อหน้าข้างต้นที่มีการนำเอาความเป็นมนุษย์ไปใช้กับบัวน้อยแตกต่างกัน โดยที่เหมือนกันคือทั้งสองย่อหน้ายังคงลักษณะของมนุษย์ไว้ในบัวน้อย ทั้งนี้ทั้งนั้นอาจเป็นเพราะว่ารายละเอียดที่แตกต่างกันใน ความแตกต่างในการอธิบายภาพแทนตามแนวคิดแบบ Anthropomorphism จึงขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์กลุ่มใดเป็นผู้ให้รายละเอียด เนื่องจากวัฒนธรรมและมุมมองที่แตกต่างกันของมนุษย์ในแต่ละสังคมหรือปัจเจกล้วนส่งผลให้มุมมอง ระบบคุณค่าและความหมายที่มนุษย์มีต่อสิ่งอื่น ๆ แตกต่างกันไปเช่นเดียวกัน

ผู้เขียน

ธนพล เลิศเกียรติดำรงค์ นักวิจัย

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

¹⁵ สวนสัตว์พาต้า. (2565, 21 ตุลาคม). คำแถลงการณ์จากสวนสัตว์พาต้า กรณีขบวนการขายบัวน้อยในราคา 30 ล้าน. *Facebook*.

บรรณานุกรม

- Anthropomorphism is the greatest threat to animal welfare. (n.d.). *Protect The Harvest*. Retrieved Oct 31, 2022, from <https://protecttheharvest.com/what-you-need-to-know/anthropomorphism-is-the-greatest-threat-to-animal-welfare/>.
- Ding, A., Lee, R. H., Legendre, T. S., & Madera, J. (2022). Anthropomorphism in hospitality and tourism: A systematic review and agenda for future research. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 52, 404-415.
- Epley, N., Waytz, A., & Cacioppo, J. T. (2007). On seeing human: a three-factor theory of anthropomorphism. *Psychological review*, 114(4), 864.
- Fink, J. (2012, October). Anthropomorphism and human likeness in the design of robots and human-robot interaction. *International conference on social robotics* (pp. 199-208). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Josiah Neo. 10 Secret Facts Of Singapore With “Today I Learnt” Potential Even For Longtime Residents. (2021, 03 Febuary). *TheSmartLocal*. Retrieved Oct 31, 2022, from <https://thesmartlocal.com/read/singapore-secret-facts/>.
- Rebecca Ratcliffe. (2020). Cher turns attention to mall gorilla after freeing ‘world’s loneliest elephant’. *The Guardian*. Retrieved Oct 31, 2022 , from <https://www.theguardian.com/world/2020/dec/11/cher-mall-gorilla-world-loneliest-elephant-bua-noi-bangkok>.
- Sim, S. H., Ong, C. E. L., Gan, Y. H., Wang, D., Koh, V. W. H., Tan, Y. K., ... & Tan, G. G. Y. (2018). Melioidosis in Singapore: clinical, veterinary, and environmental perspectives. *Tropical Medicine and Infectious Disease*, 3(1), 31.
- Why Are There No Gorillas in Singapore Zoo?. (n.d.) *ExplorersSG* Retrieved Oct 31, 2022, from <https://explorersg.com/explorerssingapore/why-no-gorillas-singapore-zoo/>.
- คืนความสุขกอริลลา ‘บ้านน้อย’ ปิด - ไม่ปิด? สวนสัตว์ลอยฟ้าฯ. (2557, 25 กันยายน). *ผู้จัดการออนไลน์*. จาก <https://mgronline.com/live/detail/9570000110623>.
- ชัชชล อัจฉนาทิตติ. (2565, 29 กรกฎาคม). มานุษยวิทยาและการใส่ใจดูแลชีวิตหลากหลายพันธุ์ Anthropology and Multispecies Care. *ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร*. จาก <https://www.sac.or.th/portal/th/article/detail/355>
- ทล.ช็อก!! ช่วยบ้านน้อย กลับไปตายบ้านเกิด พาต้า บอกขาย 30 ล้าน. (2565, 21 ตุลาคม). *มติชน*. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_3630451.
- ย้อนรอย ‘บ้านน้อย’ กอริลลาตัวสุดท้ายเมืองไทย กับดราม่า ‘เงิน 30 ล้าน’ แลก ‘ความผูกพัน’. (2565, 23 ตุลาคม). *เดลินิวส์*. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.dailynews.co.th/news/1607838/>.
- สวนสัตว์พาต้า. (2565, 21 ตุลาคม). คำแถลงการณ์จากสวนสัตว์พาต้า กรณีข่าวกายบ้านน้อยในราคา 30 ล้าน. *Facebook*. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/1550060755234700/posts/pfbid02ShsKxQ3nBpVU24c3PMdcTRsbKYY9jsfQRgRycfXaPvgY7eg4GqmRkKrv1Hx6YuPW1>

